

XXVI ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ПЪРВА РЕДОВНА СЕСИЯ

Стенографски дневник

НА

102. заседание

Неделя, 22 септември 1946 г.

(Открито в 10 ч. 25 м.)

Председателстваващ подпредседателят Георги Трайков. Секретари: Любен Георгиев и Тодор Тихонов

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.	Стр.
Съобщения:		
Отпуски	1123	
Законопроекти	1123	
По дневния ред:		
Законопроекти: 1. За изменение и допълнение на закона за реда, по който ще се произведе допитването до народа		
и избирането на народни представители за Велико народно събрание. (Второ четене)		1123
2. За изменение и допълнение на наредбата-закон за избиране народни представители за обикновено Народно събрание. (Второ четене)		1124
Дневен ред за следващото заседание		1125

Председателстваващ Георги Трайков: (Звъни) Обявявам заседанието за открито.

(От заседанието отсъствуват следните народни представители: Александър Ботев, д-р Александър Бонкин, Александър Чичовски, Алекси Бонев, Андрей Пенев, Архангел Дамьянов, Асен Драгнев, Борис Димев, Борис Чобанов, Васил Юруков, Васил Мавриков, Васил Чобанов, Вели Сюлейманов, д-р Вяра Златарева, Вяра Македонска, д-р Георги Атанасов, Георги Хълчев, Георги Стамболов, Георги Костов, Георги Пеев, Георги Енчев, Гого Бойдев, Гьoko Габровски, Димитър Ганев, Димитър Икономов, Димитър Братанов, Диню Тодоров, д-р Досю Досков, Желю Желев, Иван Димитров, д-р Иван Пашов, Иван Кирев, Иван Арнаудов, Илия Ставрев, Илия Джагаров, Йордан Панайотов, Йордан Бодуров, Кирил Лазаров, Кирил Тонев, Костадин Ганев, Константин Русинов, Крум Кюлаков, Кръстю Добрев, Лалю Ганчев, Любен Георгиев, Мара Кинкел, Марин Йовев, Митю Генев, Неделчо Бояджиев, Никола Разлоганов, Никола Лазаров, Пеко Таков, Пъло Пеловски, Пенчо Пенчев, Пенчо Рафанлов, Петко Стайнов, Петър Тодоров, Рада Ноева, Раденко Видински, Райко Дамьянов, Симеон Ковачев, Станимир Гърнев, Станка Христова, Станчо Чолаков, Стефан Крайчев, Стефан Каракостов, Стефан Григоров, Стефана Маркова, Стою Неделчев, Стоян Сюлемезов, Стоян Павлов, Тачо Даскалов, Титко Черноколзв, Тодор Танев, Тодор Гичев, Тодор Тодоров, Христо Малинов, Цветана Керанова, Цеко Мушкетарски и Цола Драгойчева)

(Народният представител Давид Йерохам положи клетва)

Председателството е разрешило отпуск на следните г-да народни представители:

Д-р Досю Досков — 1 ден, д-р Иван Пашов — 1 ден, Кирил Лазаров — 1 ден, Пеко Таков — 1 ден, Петко Стайнов — 1 ден, Тачо Даскалов — 1 ден, д-р Александър Георгиев — 2 дена, Борис Чобанов — 2 дена.

Попискали са отпуск, който следва да се разреши от Народното събрание, следните г-да народни представители:

Д-р Георги Атанасов х. Гецов — 1 ден по важни домашни причини. Който е съгласен да му се даде исканият отпуск, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Георги Хълчев — 1 ден по домашни причини. Който е съгласен да му се даде исканият отпуск, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Димитър Икономов — 1 ден по домашни причини. Който е съгласен да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Костадин Лазаров — 1 ден по домашни причини. Който е съгласен да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Константин Русинов — 1 ден по обществени причини. Който е съгласен да му се даде исканият отпуск, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Симеон Ковачев — 1 ден. Който е съгласен да му се даде исканият отпуск, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Станимир Гърнев — 4 дни по домашни причини. Който е съгласен да му се даде исканият отпуск, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Стефан Райнов — 1 ден по домашни причини. Който е съгласен да му се даде исканият отпуск, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Стефан Прокопиев — 1 ден по домашни причини. Който е съгласен да му се даде исканият отпуск, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Тодор Танев — 1 ден по домашни причини. Който е съгласен да му се даде исканият отпуск, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Постъпили са в бюро следните законопроекти:

От Министерството на търговията и продоволствието — законопроект за държавно търговско предприятие „Народен магазин“.

От същото министерство — законопроект за изменение и допълнение на закона за снабдяването и цените.

От Министерството на финансите — законопроект за допълнение на чл. 3 от закона за самоиздръжката на държавните и държавно-автономните стопански предприятия.

От същото министерство — законопроект за данък върху общия доход.

От Министерството на правосъдието — законопроект за изменение и допълнение на закона за конфискуване на придобитите чрез спекула и по незаконен начин имоти.

Тия законопроекти ще бъдат раздадени на г-да народните представители и поставени на дневен ред.

Пристъпваме към дневния ред. Точка първа:

Второ четене на законопроекта за изменение и допълнение на закона за реда, по който ще се произведе допитването до народа и избирането на народни представители за Велико народно събрание.

Има думата докладчикът Никола Павлов.

Докладчик Никола Павлов (з): Комисията прие законопроекта в следния вид: (Чете)

ЗАКОН

за изменение и допълнение на закона за реда, по който ще се произведе допитване до народа и избирането на народни представители за Велико народно събрание.

Председателстваващ Георги Трайков: Който приема заглавието на законопроекта, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Никола Павлов (з): (Чете)

§ 1. В член 11 се заличават думите „София“ и „Бургас“. На края на същия член, точката се заменя с запетая и след нея се прибавят думите: „а София образува четири избирателни колегии, както следва:

I. Първа Софийска градска избирателна колегия, включваща 61 — 74, 85 и 86 избирателни секции, в които се избират 7 народни представители.

II. Втора Софийска градска избирателна колегия, включваща 1 — 12, 19 — 28, 82 — 84 избирателни секции, с 10 мандата.

III. Трета Софийска градска избирателна колегия, включваща 13 — 18, 32 — 46, 29 — 30, 81 и 87, с 9 мандата.

IV. Четвърта Софийска градска избирателна колегия, включваща 47 — 60, 75 — 80 избирателни секции, с 9 мандата.

Следните административни околии образуват заедно общи избирателни колегии:

1. Митрополитска, Царевска и Среденска — Среденска избирателна колегия.

2. Дряновска и Габровска — Габровска избирателна колегия.

Председателстващ Георги Трайков: Който приема § 1, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Никола Павлов (з): (Чете)

„§ 2. В края на алинея първа на член 15 вместо точката се поставя запетая и се прибавят думите: „най-късно до 5 октомври 1946 г. включително“.

След алинея втора на същия член се прибавят следните две алинеи:

„Възраженията срещу кандидатите могат да се правят в двудневен срок от обявяването им от съда. В двудневен срок от обявяване на възраженията кандидатите могат да подадат контравъзражения. Съдът се произнася по утвърждаването на кандидатурите най-късно до 15 октомври 1946 г.“

Поставянето на кандидатните листи може да стане и без да се обяви в заявлението до съда цветът на бюлетините, с които ще се гласува. В такъв случай цветът на бюлетините трябва да бъде обявен пред Областния съд най-късно до 10 октомври 1946 г.“

Председателстващ Георги Трайков: Който приема § 2, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема. Който приема законопроекта цяло, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка втора от дневния ред:

Второ четене на законопроекта за изменение и допълнение на закона за избиране на народни представители за обикновено Народно събрание.

Има думата докладчикът.

Докладчик Никола Павлов (з): Комисията прие законопроекта в следния вид: (Чете)

„ЗАКОН

за изменение и допълнение на закона за избиране на народни представители за обикновено Народно събрание.“

Председателстващ Георги Трайков: Който приема заглавието на законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Никола Павлов (з): (Чете)

„§ 1. В чл. 10 се внасят следните изменения: на края на алинея четвърта се прибавя следното изречение: „В списъците и картите на военнослужащите, вместо наименованието на военната част, може да се постави номерът на поделенията“.

Алинея шеста се изменя така: „Военнослужащите гласуват в секциите на населеното място, в района на което квартирува частта им. С заповед на министъра на вътрешните работи за София, а за останалите населени места — от областния директор се определя коя войскава част в коя секция ще гласува.“

Алинея седма се заличава.

Председателстващ Георги Трайков: Който приема § 1, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Никола Павлов (з): (Чете)

„§ 2. В чл. 38 алинея втора, последното изречение, след думата „министрите“ се прибавят думите „и професорите при държавните висши училища“.

Председателстващ Георги Трайков: Който приема § 2, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Никола Павлов (з): (Чете)

„§ 3. В член 53, алинея втора, след думите: „В заявлението се посочва названието на организацията, групата или партията, която поставя листата“, се поставя запетая и се вмъкват думите: „цветът на бюлетините“.

Председателстващ Георги Трайков: Който приема § 3, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Никола Павлов (з): (Чете)

§ 4. След чл. 53 се прибавят следните нови членове:

Чл. 53а. Всяка партия, регистрирана като юридическа личност, може да прибави към регистрацията свой партийен цвят избран от централното ръководство на партията. Извършените след 9 септември 1944 г. регистрации на партийни цветове се зачитат, ако отговарят на условията, предвидени в закона.

За да бъде регистриран цветът на една партия той трябва да се отличава особено от цветовете на другите партии. Не се разрешава регистриране на комбинации от цветове. Регистрираният цвят важи за поделенията на партията в цялата страна.

Чл. 53б. Партиите участвуват в изборите с бюлетини от бяла хартия или от хартия с регистрирания им партийен цвят, съобразно с това, кой от тези два цвята е обявен пред съда при поставяне на кандидатните листи.

Бюлетините от бял цвят задължително носят наименованието на партията или групата, поставила листата. При обща листа, отнормено цвета на бюлетините се допускат следните възможности:

1. Участващите партии в обща листа да излязат с обща бюлетина от бял цвят.

2. Всяка от участващите партии да излезе с бюлетини на своя партийен цвят.

И в двата тия случая общата кандидатна листа трябва да съдържа имената на кандидатите и подгласниците на всички участващи в общата листа партии. В случая на пункт втори общата листа може да съдържа най-много толкова кандидати от всяка партия, колкото е броят на кандидатите в колегията и най-много толкова подгласници. В този случай кандидатите на отделните партии, участващи в общата листа, се подреждат групирани

по партии, а самите групи се подреждат една до друга хоризонтално по реда, указан в заявлението, с което е поставена кандидатната листа; над отделните групи кандидати се поставя наименованието на партията, от която изхождат. Всяка партия може да постави в бюлетините с нейния партийен цвят на първо място своите кандидати, като запазва реда на останалите групи, както и реда на кандидатите в самите групи.

Гласуването на кандидатните листи, поставени от 10 грамотни избиратели (член 53, точка 3), става с бюлетини с бял цвят.“

Председателстващ Георги Трайков: Който приема § 4, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Никола Павлов (з): (Чете)

„§ 5 Алинея последна на чл. 55 се заличава.“

Председателстващ Георги Трайков: Който приема § 5, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Никола Павлов (з): (Чете)

„§ 6. Към член 59 се прибавя следната нова алинея:

„Всяка партия, която участва в общата листа, може да има по един застъпник при всяко изборно бюро. Всеки застъпник може да бъде упълномощен само от кандидат на една партия.“

Председателстващ Георги Трайков: Който приема § 6, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Никола Павлов (з): (Чете)

„§ 7. Точка 3 на чл. 99 се изменя така:

Когато не са спазени предписанията на член 53б относно цветовете и наименованията в бюлетините.“

Председателстващ Георги Трайков: Който приема § 7, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Никола Павлов (з): (Чете)

„§ 8. В края на член 104 се прибавят следните нови алинеи:

Бюлетините, подадени за всеки цвят на една обща листа, поставена съгласно чл. 53б, алинея трета, пункт 2, се считат подадени за кандидатите на партията, която има този цвят. Когато в избирателната колегия има такава обща листа, областният съд най-напред разпределя мандатите между общата листа, взета като цяло, и останалите кандидатни листи по правилата, указани по-горе. След това областният съд в центъра на областта прави общ сбор за цялата област на броя на бюлетините с партийния цвят, получени от всяка партия, участваща в общата листа, и разпределя получените от общата листа в цялата област мандати между участващите партии пропорционално на получените от тях гласове в областта по реда, указан по-горе, без да прилага правилата за изборния делител. За да разпредели по този начин мандатите, съдът постъпва така:

Подрежда един до друг получените от всяка партия гласове в цялата област и ги дели последователно на 1, 2, 3 и т. н., след което подчертава под ред най-големите числа, докато числото на подчертаните стане равно на числото на мандатите, паднали се на общата листа в цялата област, без 2. Тези подчертани числа показват на коя партия колко мандати се дават в областта. Мандатите, които всяка партия получи при това разпределение, се разпределят след това между кандидатите на същата партия в колегията съобразно на числото на гласовете, получени от партията във всяка колегия, по следния начин.

Съдът разделя общия брой на гласовете, получени от отделната партия в цялата област, на всички мандати, получени от същата партия общо в областта. С полученото частно разделя гласовете, които партията е получила във всяка колегия, и колкото пъти това частно се съдържа в броя на гласовете, получени в колегията, толкова от мандатите се дават за партийните кандидати в същата колегия. Ако при това разпределение останат неразделени мандати, те се дават последователно в ония колегии, в които са останали при делението най-големи остатъци.

Неразпределените мандати (по два за всяка област) се запазват за централно разпределение между участващите в общата листа партии.

В Горноджумайската област областният съд разпределя всички мандати и от там не се отделят мандати за централно разпределение.

При това разпределение гр. София се третира като отделна област.

Запазените за централно разпределение мандати се разпределят между участващите в общата листа партии така: областните съдилища изпращат на Върховния касационен съд сведения за броя на получените действителни гласове и мандати за всяка партия поотделно общо за областта и по колегии.

Върховният касационен съд събира гласовете и мандатите, получени от всяка партия, участваща в общата листа, за цялата страна. След това гласовете, получени от всяка от тия партии, се нареждат един до други и се делят последователно с числото на получените вече от същите партии в колегията мандати плюс 1, 2, 3 и т. н., след което се подчертават подред най-големите числа докато числото на подчертаните стане равно на числото на мандатите, резервирани за централно разпределение. Тези подчертани числа показват на коя партия колко от резервираните мандати се дават.

Мандатите, които се дават при централно разпределение на всяка партия, се дават последователно на кандидатите на същата партия в колегията, в които за тези мандати се дават най-много гласове.

Примери:

А. За разпределение на мандатите между състезаващите се листи в една колегия

В колегията Х предстои да се изберат 8 народни представители. Състезават се две общи и една еднопартийна листа. В първата обща листа участвуват 5 партии, които излизат със своите партийни цветове, съгласно член 53-б, алинея трета, пункт 2; във втората обща листа участвуват три партии, които излизат с бюлетина от бил цвят.

Получават се общо 76.270 действителни бюлетини в цялата избирателна колегия. Всяка листа поотделно е получила гласове, както следва:

I обща листа — с цветни бюлетини	48.100
II обща листа — с бяла бюлетина	21.400
III еднопартийна листа	6.770

Най-напред разделяме броя на всички действителни бюлетини — 76.270 на числото на мандатите — 8 и получаваме изборния делител 9.534. Понеже третата листа е получила по-малко бюлетини от изборния делител, тя няма да участва в разпределението. Мандатите се разпределят само между първите две листи така:

I	II
48.100 (1)	21.400 (1)
24.050 (2)	10.700 (2)
16.033 (3)	7.133 (3)
12.025 (4)	
9.620 (5)	
8.016 (6)	
6.871 (7)	

И така, първата листа получава 6 от всички 8 мандата, а втората — 2 мандата.

Б. За разпределение на мандатите от областния съд в центъра на областта между партиите, участващи в общата листа, гласували със свои партийни цветове

В колегията в областта има поставена обща листа, в която участвуват 5 партии. Всяка от тях партии получава в цялата област гласове, както следва:

партия А — 180.000
„ Б — 120.000
„ В — 50.000
„ Г — 40.000
„ Д — 24.000

Всичките 34 мандата, получени от общата листа, се разпределят между партиите в тази листа така:

А	Б	В	Г	Д
180.000 (1)	120.000 (1)	50.000(1)	40.000(1)	24.000(1)
90.000 (2)	60.000 (2)	25.000(2)	20.000(2)	12.000(2)
60.000 (3)	40.000 (3)	16.666(3)	13.333(3)	8.000(3)
45.000 (4)	30.000 (4)	12.500(4)	10.000(4)	
36.000 (5)	24.000 (5)	10.000(5)		
30.000 (6)	20.000 (6)			
15.714 (7)	17.782 (7)			
22.500 (8)	15.000 (8)			
20.000 (9)	13.333 (9)			
18.000(10)	12.000(10)			
16.450(11)	10.999(11)			
15.000(12)				
13.844(13)				
12.857(14)				
12.000(15)				
11.250(16)				

Следователно партия А получава 15 мандата, партия Б — 10, В — 4, Г — 3 и Д — 2 мандата в областта, които се разпределят между колегията пропорционално на гласовете, получени във всяка колегия от същата партия.

В. Разпределение на мандатите, резервирани за централно разпределение

Трябва да се разпределят всичко 18 мандата между 5 партии, участвуват в обща листа със свои партийни цветове. Да приемем, че всяка от тях партии е получила гласове и мандати, в цялата страна, както следва:

партия А — 1.400.000 гласа с 165 мандата
партия Б — 1.075.000 гласа с 120 мандата
партия В — 525.000 гласа с 38 мандата
партия Г — 250.000 гласа с 10 мандата
партия Д — 60.000 гласа без нито един мандат.

Числата на получените гласове подреждаме едно до друго и ги делим последователно с числото на получените вече от съответните партии мандати, увеличено с 1, 2, 3 и т. н. След това подчертаваме по ред най-големите получени числа до изчерпване на всички предвидени за централно разпределение мандати — 18.

При това разпределение 18-те мандата ще се разпределят между 5-те партии по следния начин:

А	Б	В	Г	Д
1.400.000(165)	1.075.000(120)	525.000(38)	250.000(10)	60.000(0)
8.433(166)	8.884(121)	13.461(39)	22.727(11)	60.000(1)
		13.125(40)	20.833(12)	30.000(2)
		12.821(41)	19.230(13)	20.000(3)
		12.548(42)	17.857(14)	15.000(4)
		12.209(43)	16.666(15)	12.000(5)
			15.625(16)	
			14.705(17)	
			13.888(18)	
			13.157(19)	
			12.500(20)	
			10.904(21)	
		4 мандата	10 мандата	4 мандата

Следователно останените за централно разпределение мандати се разпределят така, че партии А и Б не получават нито един от тях мандати, партия В получава 4 мандата, партия Г — 10 и партия Д — 4 мандата.

Получените от партии В, Г и Д мандати се разпределят между техните кандидати в колегията, в които за всеки от тях се падат най-много гласове“.

Председателствуваш Георги Трайков: Който приема § 8, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Никола Павлов (з): (Чете)

„§ 9. Към чл. 131 се прибавя следната нова алинея:

Комисиите по член 13 в общините записват в една прибавка към избирателните списъци онези избиратели, жители на общината, които не са били вписани в списъка и при допитването до народа са гласували със себеси решение“.

Председателствуваш Георги Трайков: Който приема § 9, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Който приема изцяло законопроекта за изменение и допълнение на закона за избиране на народни представители за обикновено Народно събрание, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Поради това, че комисиите не са готови по следните точки от дневния ред — трета и четвърта — нямаме възможност да разгледаме тях точки. Затова моля г-да народните представители да се съгласят да вдигнем заседанието за вторник, 24 т. м., 3 часа след пладне, при следния дневен ред:

Първо четене на законопроектите:

1. За държавно търговско предприятие „Народен магазин“.
2. За изменение и допълнение на закона за снабдяването и цените.

3. За допълнение на чл. 3 от закона за самоиздръжка на държавните и държавно-автономните стопански предприятия.

4. За данъка върху общия доход.

5. За изменение и допълнение на закона за конфискуване на придобити чрез спекула и по незаконен начин имоти.

6. За предаване имуществата на бившите дружествени девически професионални училища на държавата.

Второ четене на законопроектите:

7. За възстановяване жилищни и стопански сгради на лицата, имотите на които се отчуждават за направа, разширение или устройство на ж. п. линии и гари, съоръжения и др.

8. За оформяване правата на лица, построили етажи или части от етажи върху чужди имоти.
Който приема този дневен ред, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Закривам заседанието.

(Закрито в 11 часа)

Секретари: **ЛЮБЕН ТИХОЛОВ**
ТОДОР ТИХОЛОВ

За началник на Стенографското отделение: **ТОДОР АНГЕЛИЦЕВ**

Подпредседател: **ГЕОРГИ ТРАЙКОВ**